

UNIVERSITETET I OSLO

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet

Eksamen i: MEK3230 — Fluidmekanikk
Eksamensdag: 6. Juni, 2016 kl. 14:30 (4 timer)
Tid for eksamen: 14.30 – 18.30
Oppgavesettet er på 5 sider.
Vedlegg: Ingen
Tillatte hjelpemidler: Rottmanns formelsamling
Godkjent kalkulator

Kontroller at oppgavesettet er komplett før
du begynner å besvare spørsmålene.

Vektoridentiteter for sylindriske koordinater:

$$\begin{aligned}\nabla \mathbf{u} &= \frac{\partial u_r}{\partial r} \mathbf{e}_r + \frac{1}{r} \frac{\partial u_\theta}{\partial \theta} \mathbf{e}_\theta + \frac{\partial u_z}{\partial z} \mathbf{e}_z, \\ \nabla \cdot \mathbf{u} &= \frac{1}{r} \frac{\partial}{\partial r} (r u_r) + \frac{1}{r} \frac{\partial u_\theta}{\partial \theta} + \frac{\partial u_z}{\partial z}, \\ \nabla \times \mathbf{u} &= \left(\frac{1}{r} \frac{\partial u_z}{\partial \theta} - \frac{\partial u_\theta}{\partial z} \right) \mathbf{e}_r + \left(\frac{\partial u_r}{\partial z} - \frac{\partial u_z}{\partial r} \right) \mathbf{e}_\theta + \frac{1}{r} \left(\frac{\partial}{\partial r} (r u_\theta) - \frac{\partial u_r}{\partial \theta} \right) \mathbf{e}_z.\end{aligned}$$

Navier-Stokes ligninger i sylindriske koordinater:

$$\begin{aligned}r :: \quad & \rho \left(\frac{\partial u_r}{\partial t} + u_r \frac{\partial u_r}{\partial r} + \frac{u_\theta}{r} \frac{\partial u_r}{\partial \theta} + u_z \frac{\partial u_r}{\partial z} - \frac{u_\theta^2}{r} \right) = \\ & - \frac{\partial p}{\partial r} + \mu \left[\frac{1}{r} \frac{\partial}{\partial r} \left(r \frac{\partial u_r}{\partial r} \right) + \frac{1}{r^2} \frac{\partial^2 u_r}{\partial \theta^2} + \frac{\partial^2 u_r}{\partial z^2} - \frac{u_r}{r^2} - \frac{2}{r^2} \frac{\partial u_\theta}{\partial \theta} \right],\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}\theta :: \quad & \rho \left(\frac{\partial u_\theta}{\partial t} + u_r \frac{\partial u_\theta}{\partial r} + \frac{u_\theta}{r} \frac{\partial u_\theta}{\partial \theta} + u_z \frac{\partial u_\theta}{\partial z} + \frac{u_r u_\theta}{r} \right) = \\ & - \frac{1}{r} \frac{\partial p}{\partial \theta} + \mu \left[\frac{1}{r} \frac{\partial}{\partial r} \left(r \frac{\partial u_\theta}{\partial r} \right) + \frac{1}{r^2} \frac{\partial^2 u_\theta}{\partial \theta^2} + \frac{\partial^2 u_\theta}{\partial z^2} - \frac{u_\theta}{r^2} + \frac{2}{r^2} \frac{\partial u_r}{\partial \theta} \right],\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}z :: \quad & \rho \left(\frac{\partial u_z}{\partial t} + u_r \frac{\partial u_z}{\partial r} + \frac{u_\theta}{r} \frac{\partial u_z}{\partial \theta} + u_z \frac{\partial u_z}{\partial z} \right) = \\ & - \frac{\partial p}{\partial z} - \rho g + \mu \left[\frac{1}{r} \frac{\partial}{\partial r} \left(r \frac{\partial u_z}{\partial r} \right) + \frac{1}{r^2} \frac{\partial^2 u_z}{\partial \theta^2} + \frac{\partial^2 u_z}{\partial z^2} \right].\end{aligned}$$

(Fortsettes på side 2.)

Oppgave 1 Korte oppgaver

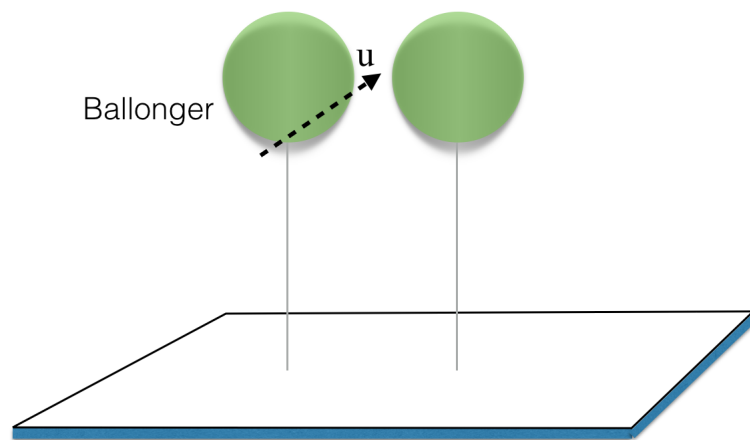
Disse oppgavene krever ikke lange utledninger ved regning og vi forventer korte svar som maksimalt fyller en halv side per deloppgave.

a Poeng: 10/140

En bakterie (størrelse, $L=10^{-6}\text{m}$) svømmer i blodet (tetthet $\rho = 10^3\text{kg/m}^3$, kinematisk viskositet $\nu = \mu/\rho = 10^{-6}\text{ m}^2/\text{s}$) med en fart $u = 10^{-6}\text{m/s}$. Ved $t = t_s$ kommer bakterien i kontakt med antibiotika og slutter å svømme. Hva beskriver Reynolds tallet (Re) og hvor stort er det når bakterien svømmer? Bruk dimensjonsanalyse av den lineariserte Navier-Stokes ligningen (se bort fra trykkgradienter og eksterne krefter) til å bestemme glidetiden τ og glidelengden ℓ for bakterien ($t > t_s$) etter møtet med antibiotikaen.

b Poeng: 10/140

To ballonger fylt med helium er festet til en vegg (se Fig. 1). Du blåser midt i mellom ballongene ved deres ekvator. Anta treghetsdominert ($Re \rightarrow \infty$) og inviskøs strømming. Lag en skisse der du viser retningen på fluidstrømmen og ballongene. Tiltrekkes eller frastøtes ballongene? Forklar kort svaret ditt.

Figur 1: Vi blåser luft mellom to ballonger fylt med helium ved deres ekvator. Tiltrekkes eller frastøtes ballongene?

c Poeng: 10/140

Anta et viskøst grensesjikt $\mathbf{u} = [u, 0, 0]$ utvikles over en flat plate med en lengde L langs x -aksen. Det er ingen trykkgradienter og strømmingen er antatt stasjonær. Bruk skalering til å estimere tykkelsen δ på grensesjiktet ved enden av platen og hvordan δ skalerer med Reynoldstallet.

(Fortsettes på side 3.)

d Poeng: 10/140

Vi ser på overflatebølger (tyngdebølger) på dypt vann ved hjelp av potensialteori, der ϕ er hastighetspotensialet og strømmingen i vannet gitt av $\nabla^2\phi = 0$. Forklar kort hva de lineariserte grenseflatebetingelsene uttrykker (du trenger ikke utlede disse) der g er gravitasjonen og η overflaten til bølgen;

$$\frac{\partial\phi}{\partial t} + g\eta = 0, \quad z = 0$$

$$\frac{\partial\eta}{\partial t} = \frac{\partial\phi}{\partial z}, \quad z = 0$$

$$\phi \rightarrow 0, \quad z \rightarrow -\infty.$$

Hvilke betingelser må være oppfylt for å kunne bruke disse ligningene?

e Poeng: 10/140

En inkompressibel potensialstrømning er beskrevet av hastighetspotensialet, $\phi = \alpha x^2 + \beta xy + \gamma$, der α, β, γ er konstanter. Finn hastighetskomponentene og beskriv betydningen av antagelsene som er gjort.

f Poeng: 10/140

Hva mener vi med en dispersiv bølge? Finn gruppehastigheten c_g til en kapillærbølge med $c = \sqrt{\gamma k / \rho}$ der γ er overflatespenningen, k er bølgetallet og ρ er tettheten.

(Fortsettes på side 4.)

Oppgave 2   Burgers virvel – idealisert tornado

En idealisert tornado kan beskrives av Burgers virvlingsmodell der hastigheten i sylindriske koordinater er gitt som $\mathbf{u} = \frac{-\alpha r}{2}\mathbf{e}_r + u_\theta(r)\mathbf{e}_\theta + \alpha z\mathbf{e}_z$. Der α er en positiv konstant.

a   Poeng: 10/140

Vis at $\nabla \cdot \mathbf{u} = 0$.

b   Poeng: 10/140

Bestem virvlingen $\boldsymbol{\omega} = f(u_r, r)\mathbf{e}_z = \omega\mathbf{e}_z$.

c   Poeng: 10/140

Vi ser at $p = p(r, z)$ og det er ingen trykkvariasjoner i θ -retning. Vis at bevegelsesligningskomponenten i θ -retning reduseres til: $-\frac{1}{2}\alpha r\omega = \nu \frac{d\omega}{dr}$. Her er ν den kinematiske viskositeten.

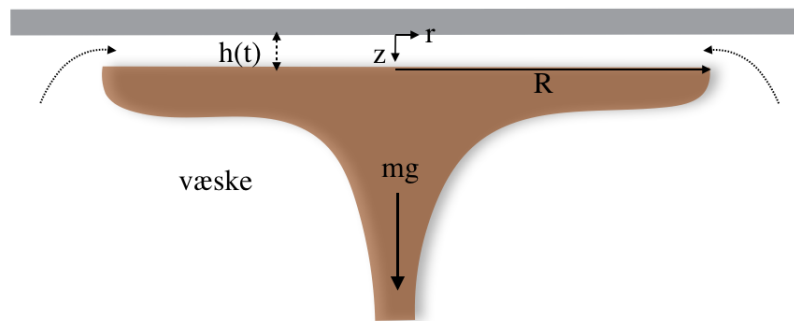
d   Poeng: 10/140

Bestem $u_\theta(r)$ ved å bruke grensebetingelsene $[r \rightarrow 0, u_\theta \rightarrow 0]$ og $[r \rightarrow \infty, u_\theta \rightarrow \frac{\Gamma}{2\pi r}]$. Konstanten Γ gir virvelstyrken.

(Fortsettes på side 5.)

Oppgave 3 Dynamikken av en sugekopp

Vi har festet en hard sugekopp med masse m på en fast vegg (omgitt av en viskøs inkompressibel væske), der den viskøse sugekraften bremses sugekoppen fra å falle ned på grunn av tyngdekraften (mg). Fluidfilmen mellom de faste overflatene har en dynamisk høyde $h(t)$ som er mye mindre enn sugekoppens radius R ($h/R \ll 1$).

Figur 2: Vi har festet en sugekopp som er omgitt av en inkompressibel og viskøs væske til en vegg og den separeres sakte fra veggen. Filmhøyden $h(t)$ øker med tiden, men $h/R \ll 1$.

a Poeng: 10/140

Finn lubrikasjonsligningene ved å bruke skaleringsanalyse på de oppgitte Navier-Stokes ligningene i sylinderkoordinater. Hvordan skalerer trykket i r - og z -retning?

b Poeng: 10/140

Vi har full heft (no-slip) ved overflatene $u_r(0) = u_r(h) = 0$. Bruk disse grensebetingelsene til å finne hastigheten $u_r = \frac{1}{2\mu} \frac{\partial p}{\partial r} (z^2 - zh)$.

c Poeng: 10/140

Bruk massebevarelse og den kinematiske grensebetingelsen ved sugekoppen for å utlede filmligningen: $\frac{\partial h}{\partial t} = \frac{h^3}{12\mu r} \frac{\partial}{\partial r} \left(r \frac{\partial p}{\partial r} \right)$.

d Poeng: 10/140

Eliminer trykket via kraftbalanse for å finne den ordinære differensial ligningen som beskriver $h(t)$. Bruk skalering for å finne den karakteristiske tiden ("dreneringstiden") og dens relasjon til filmhøyden. (Hint: Husk trykket er endelig i filmen og det er atmosfærisk trykk ved kanten $p(R) = p_0$)

SLUTT